

ČEK-LISTA ZA DEPONOVANJE ISTRAŽIVAČKIH PODATAKA U RADaR

Praktičan podsetnik za istraživače IBISS-a u skladu sa FAIR principima i zahtevima donatora

1. PRIPREMA DATOTEKA I README FAJLA (PRE DEPONOVANJA)

- ☐ **Formati otvorenog koda:** Podaci moraju biti u otvorenim formatima koji se mogu otvoriti u nekomercijalnim programima (npr. ne Excel, već **.csv** ili **.txt**).
- ☐ **Segmentacija tabela:** Ako tabela sadrži više listova (sheets), izvezite svaki list kao poseban **.csv** fajl (tako ćete deponovati više pojedinačnih datoteka).
- ☐ **Naziv datoteke (Jezik):** Naziv mora biti napisan isključivo latinicom. **Nemojte koristiti ćirilicu.**
- ☐ **Bez dijakritika:** U nazivima datoteka izbegavajte naša latinična slova sa dijakriticima (**š, ć, č, đ, ž**).
- ☐ **Format naziva:** Izbegavajte razmake (prazna mesta) u nazivu. Naziv treba da bude što kraći i jednostavniji (npr. koristite crticu ili donju crtu: podaci_tabela_1.csv).
- ☐ **README fajl:** Svaki zapis istraživačkih podataka mora imati obavezan README fajl (npr. README.txt) koji detaljno opisuje kako su podaci dobijeni, korišćenu opremu i softver. Preuzmite i popunite zvanični Šablon za README fajl sa sajta biblioteke.

2. PRIJAVA I UNOS OSNOVNIH METAPODATAKA (KORAK 1 / TAB 1)

- ☐ **Prijava na sistem:** Ulogujte se na RADaR sa svojom e-mail adresom i lozinkom. Nakon prijave, kliknite na dugme '+' da započnete novi unos.
- ☐ **Izbor kolekcije:** Izaberite kolekciju **Import** (to je jedina dostupna kolekcija; deponovani dokument će se automatski svrstati u nju).
- ☐ **Autori:** Unesite autore po redosledu pojavljivanja. Koristite format Prezime, npr. Petrović i Ime, npr. Petar M..
- ☐ **Naziv podataka:** Unesite pun naziv u Sentence Case (samo prvo slovo rečenice veliko, ne pišite sve velikim slovima). Ako je naziv originalno na ćirilici, obavezno ga preslovite i u latinicu, pa klikom na 'Dodavanje' unesite oba naslova.
- ☐ **Izvor:** Ostavite polje potpuno prazno (za istraživačke podatke se ne unosi izvor).
- ☐ **Datum publikovanja:** Unesite isključivo godinu (polja za mesec i dan ostavite prazna).
- ☐ **Kolacija:** Preskočite ovo polje (ne unosi se za istraživačke podatke).
- ☐ **DOI Identifikator:** Ako podaci već imaju dodeljen DOI sa drugog mesta, izaberite 'DOI' sa liste i upišite **samo deo koji počinje sa 10...** (npr. bez dela <https://doi.org/>).
- ☐ **Finansiranje (Projekat):** Izaberite projekat sa padajuće liste. Savet: za bržu pretragu koristite pretragu u browseru (Ctrl+F) i upišite broj projekta. Ukoliko projekat nije na spisku, unesite podatak onako kako se navodi u tekstu publikacije (npr. iz odeljka Funding).
- ☐ **Tip publikacije:** Obavezno izaberite '**skup podataka**' sa padajuće liste.
- ☐ **Verzija publikacije:** Izaberite najrelevantniji odgovor u datom trenutku (npr. objavljena verzija). Različite verzije se unose posebno, a administrator ih naknadno povezuje kroz posebno polje.
- ☐ **Jezik publikacije:** Izaberite jezik. Ako želite da izaberete više jezika, pritisnite i držite taster **Ctrl** tokom odabira.

- ☐ **Apstrakt (Sažetak):** U polje uneti detaljan opis istraživačkih podataka koji se deponuju. Ukoliko želite da date opis na više jezika, polje je ponovljivo (kliknite na dugme 'Dodavanje').
- ☐ **Ključne reči (Pojedinačno):** Unesite ključne reči koje se odnose na set podataka kako bi se lakše pronašli. **Ključne reči obavezno unosite jednu po jednu** (unesite reč, pa kliknite na dugme 'Dodavanje').
- ☐ **Format ključnih reči:** Unosite ih latinicom (za srpski jezik), bez ikakvih znakova interpunkcije (bez tačke ili zareza na kraju).

4. IZDAVAČ, PRISTUP I LICENCE (KORAK 3 / TAB 3)

- ☐ **Ostala autorstva:** Kod istraživačkih podataka ovde ne unosimo ništa.
- ☐ **Izdavač:** Unesite podatak u formatu Mesto : Naziv izdavača. Najčešće je to: **Belgrade : Institute for Biological Research "Siniša Stanković" - National Institute of Republic of Serbia, University of Belgrade.**
- ☐ **Napomene i ostalo:** Polje za poruke administratoru. Ukoliko postoji publikacija gde su ovi rezultati već objavljeni i deponovana je u IBISS, obavezno unesite link ka tom zapisu u RADaR-u. Takođe, unesite link ka prethodnoj verziji podataka ukoliko postoji.
- ☐ **Stepen dostupnosti:** Izaberite stepen (preporuka je Otvoreni pristup - dokument je javno dostupan; Zatvoreni pristup - dokument nije dostupan; Pristup sa lozinkom - dostupan samo zaposlenim istraživačima nakon prijave; Odloženi pristup - embargo do određenog datuma).
- ☐ **Tip licence:** Izaberite licencu kojom regulišete prava korišćenja. Preporuka i zahtev Fonda za nauku RS i Horizon Europe jeste da se podaci objavljuju pod **CC-BY** licencom (Creative Commons - Attribution 4.0 International). Možete koristiti i licencu **CC0** koja označava predaju dela u javni domen (odricanje od svih prava).
- ☐ **Nosilac autorskih prava:** Upišite znak ©, godinu i naziv nosioca autorskih prava. Preporuka Fonda za nauku RS i Horizon Europe jeste da nosioci budu autori. Primeri unosa:
 - © 2026 by the authors (preporučeno za autore)
 - © 2026 by the Institute for Biological Research "Siniša Stanković" - National Institute of Republic of Serbia, University of Belgrade

5. OTPREMANJE DATOTEKA I ZAVRŠETAK (KORAK 4 I 5 / TAB 4 I 5)

- ☐ **Otpremanje fajlova (Korak 4):** Kliknite na 'Browse...' i izaberite datoteku. Polje **File Description ostavite potpuno prazno** (ne popunjava se).
- ☐ **Dodavanje više fajlova:** Kada izaberete prvi fajl, kliknite na dugme '**Upload file & add another**' da dodate sledeći fajl (tabelu, sliku, README.txt itd.). Kada otpremite sve datoteke, kliknite na 'Next'.
- ☐ **Provera i izmene (Korak 5):** Na koraku 'Review Submission' pažljivo pregledajte sve podatke. Za izmene kliknite na dugme 'Correct one of these'.
- ☐ **Privremeno čuvanje:** Ako ne želite odmah da deponujete zapis, kliknite na 'Save & Exit' da biste kasnije nastavili rad.
- ☐ **Kompletiranje:** Ako su svi podaci ispravni, kliknite na '**Complete submission**'. Zapis se šalje u red za proveru i biće javno vidljiv tek nakon što ga administrator pregleda i odobri.

VAŽNO: AUTORSKA PRAVA I ODLUČIVANJE O LICENCAMA

Zakon o autorskim i srodnim pravima Republike Srbije propisuje da je poslodavac (u našem slučaju IBISS) nosilac isključivih imovinskih prava na dela stvorena iz radnog odnosa u roku od pet godina od završetka dela. Ipak, pošto **Fond za nauku RS i Horizon Europe izričito zahtevaju da nosioci autorskih prava u metapodacima budu sami autori** kako bi se podaci mogli objaviti u otvorenom pristupu pod CC-BY licencom, vi kao autori samostalno donosite odluku o izboru licence u repozitorijumu.

**TEHNIČKA PODRŠKA I
POMOĆ:**

Zorica Janković, Repository Manager
E-mail: zorica.jankovic@ibiss.bg.ac.rs | Tel: +381 11 2078324